

Esteettömyys ja erilaiset avustukset

Tillgänglighet och olika bidrag

V A S A .

V A S A .

Pohjanmaan Taloyhtiöpäivä / Österbottens Husbolagsdag 15.10.2024

Elisabeth Hästbacka

YTT, esteettömyyskoordinaattori, Kiinteistötoimi, Vaasan kaupunki • PD, tillgänglighetskoordinator, Fastighetssektorn, Vasa stad

Mitä on esteettömyys?

Vad är tillgänglighet?

V A A S A .
V A S A .

Esteettömyys

- Esteettömyys ja saavutettavuus ovat tärkeitä edellytyksiä sille, että kaikki ihmiset *toimintakyvystään riippumatta* voivat elää mahdollisimman itsenäisesti ja osallistua täysimääräisesti kaikilla elämänalueilla
- **YK:n vammaissopimuksen** (artikla 9) mukaan esteettömyys edellyttää asianmukaisia toimia, joihin sisältyy mm esteiden tunnistaminen ja poistaminen, ja niitä sovelletaan muun muassa:
  - **rakennuksiin**, teihin, kuljetukseen sekä muihin sisä- ja ulkotiloihin, koulut, **asunnot**, terveydenhuoltoyksiköt ja työpaikat mukaan lukien;
  - tiedottamiseen viestintään ja muihin palveluihin, sähköiset palvelut ja pelastuspalvelut mukaan lukien

Tillgänglighet

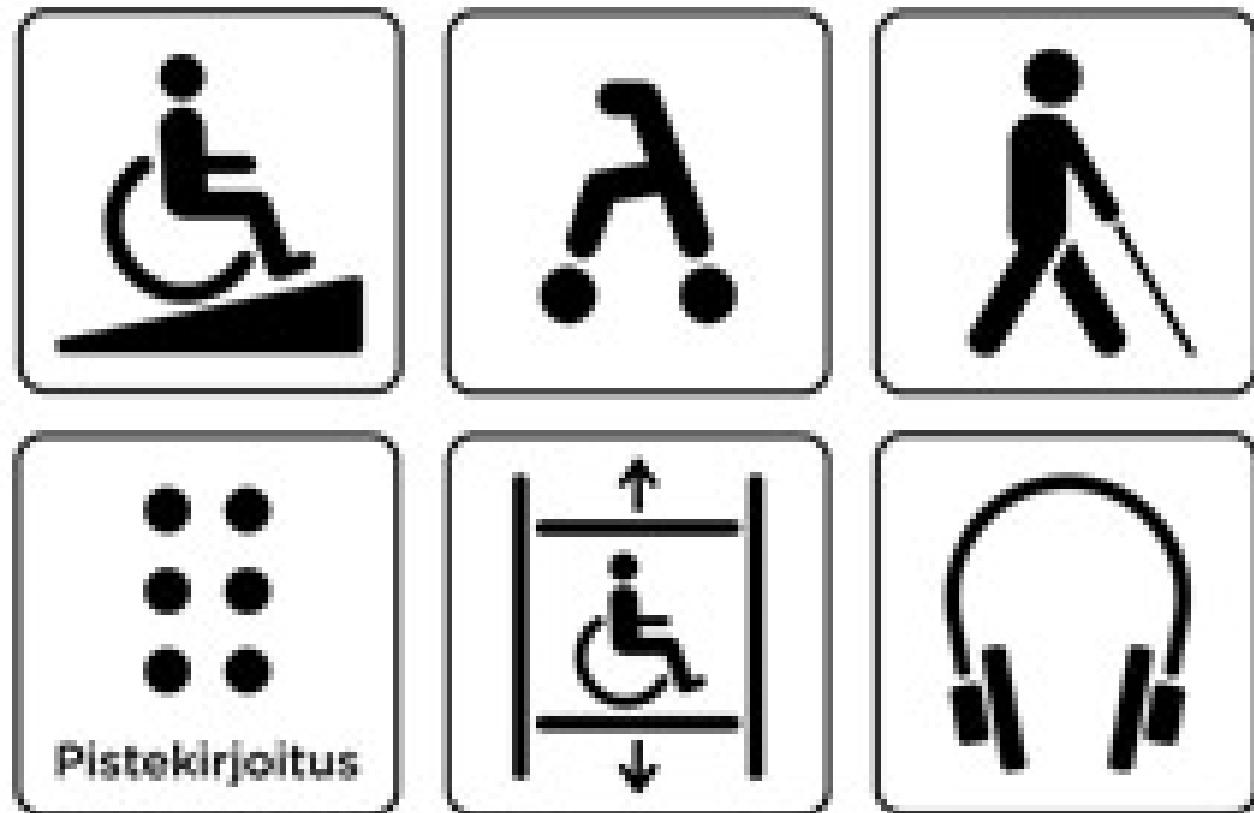
- Tillgänglighet är en viktig förutsättning för att alla människor *oavsett funktionsförmåga* ska kunna leva ett så självständigt liv som möjligt och kunna delta fullt ut på alla livets områden
- Enligt **FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning** (artikel 9) ska ändamålsenliga åtgärder vidtas för tillgänglighet bl.a. gällande:
  - **byggnader**, vägar, transportmedel och andra inom- och utomhusanläggningar, däribland skolor, **bostäder**, vårdinrättningar och arbetsplatser, samt
  - information, kommunikation och andra tjänster, inklusive elektroniska tjänster och räddningstjänster

V A A S A .
V A S A .

Esteettömyys liittyy: Tilgänglichhet berör:

- Rakennettuun ympäristöön
- Liikkumiseen ja liikenteeseen
- Kommunikaatioon ja tiedonvälitykseen

- Den byggda miljön
- Rörlighet och trafik
- Kommunikation och informationsförmedling

V A A S A .
V A S A .

Esteettömyys lainsäädännössä:

Tillgänglighet i lagstiftningen:

- Maankäyttö- ja rakennuslaki
- Valtioneuvoston asetus rakennuksen esteettömyydestä
- Laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta
- YK:n yleissopimus vammaisten ihmisoikeuksista
- Yhdenvertaisuuslaki
- Markanvändnings- och bygglagen
- Statsrådets förordning om byggnaders tillgänglighet
- Lagen om tillhandahållande av digitala tjänster
- FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning
- Diskrimineringslagen V A A S A .
V A S A .

Esteettömyysmääräykset asuinrakennuksissa

- Asuinrakennusten esteettömyydestä säädetään *Valtioneuvoston asetuksessa rakennuksen esteettömyydestä* ja uudisrakennusten lisäksi, niitä sovelletaan mahdollisimman pitkälti myös vanhempiin asuinrakennuksiin
- Rakennukseen johtavan **kulkuväylän** tulee olla: ≥ 1200 mm leveä, tasainen ja luistamaton, kaltevuus $\leq 5\%$, ja jos siinä on porras, sen yhteydessä on oltava myös luiska tai nostin
- **Luiskan** tulee olla: suora, tasainen ja luistamaton, ≥ 900 mm leveä, kaltevuus $\leq 5\%$ (sisätiloissa tai ulkona jos katettu/sulana pidetty $\leq 8\%$), koko pituudelta ≥ 50 mm suojareuna, sekä ala- ja yläpäässä tasanteet halkaisijaltaan ≥ 1500 mm
- **Autopaikoista** tulee ≥ 1 kpl olla esteettömäksi merkitty, jonka mitat: ≥ 3600 mm x ≥ 5000 mm

Tillgänglighetsbestämmelser för bostadshus

- Tillgänglighetsbestämmelserna för bostadshus finns i *Statsrådets förordning om byggnaders tillgänglighet* och förutom nybyggen tillämpas de också så långt som möjligt gällande äldre bostadshus
- **Förbindelseleden** som leder till byggnaden bör vara: ≥ 1200 mm bred, jämn och halkfri yta, lutning $\leq 5\%$ och om där finns en trappa ska det också finnas en ramp eller lyftanordning
- **Rampen** bör vara: rak och med jämn, halkfri yta, ≥ 900 mm bred, lutning $\leq 5\%$ (inomhus eller utomhus om täckt/uppvärmd $\leq 8\%$), längs hela längden ≥ 50 mm avåkningsskydd, avsatser i början och slutet ≥ 1500 mm i diameter
- Av **parkeringsplatser** bör ≥ 1 st vara märkt som tillgänglig med måtten ≥ 3600 mm x ≥ 5000 mm

Esteettömyysmääräykset asuinrakennuksissa

- **Ulko-oven** edustan tasanne halkaisija ≥ 1500 mm, ovien oltava helposti avattavia (mieluiten automaattisesti) ja niiden leveys ≥ 850 mm, kynnyksiä vältettävä tai korkeus ≤ 20 mm
- **Yleisten tilojen** sekä niiden kiinteän kalustuksen ja varustuksen sovelluttava liikkumis- ja toimimisesteiselle henkilölle, ml. yhteiset sauna-, pesu- ja pukuhuonetilat, joiden yhteydessä tulisi olla myös esteetön wc
- **Asunnon** eteisessä, keittiössä ja pesu-/wc-tilassa halkaisijaltaan ≥ 1300 mm kääntymistila
- Portaiden lisäksi tulisi olla **hissiyhteys**, joka ulottuu sisäänkäyntitasoon ja jokaiseen asuinkerrokseen ja yhteisiin tiloihin
- Hissikorin mitat: ≥ 1100 mm x syvyys ≥ 1400 mm, mutta jälkiasennettavan hissien mitoitus voi poiketa tästä, jos se on välttämätöntä

Tillgänglighetsbestämmelser i ⁷ bostadshus

- Avsatsen framför ytterdörren bör ha diametern ≥ 1500 mm, dörrarna bör vara lätta att öppna (helst automatiserade) och ≥ 850 mm breda, trösklar bör undvikas eller höjden ≤ 20 mm
- **Allmänna utrymmen** och deras fasta inredning ska vara lämpliga för personer med nedsatt rörelse- eller funktionsförmåga, inkl. gemensamma bastu-, tvätt- och omklädningsutrymmen, som också bör ha tillgängligt wc
- I **bostadens** tambur, kök och tvätt-/wc-utrymme vändutrymme med diameter ≥ 1300 mm
- Utöver trappor bör det finnas **hissförbindelse** som når till ingångsplanet och alla bostadsvåningar och gemensamma utrymmen
- Hisskorgens mått: ≥ 1100 mm x ≥ 1400 mm, men dimensioneringen av hiss som installeras i efterhand får avvika från detta ifall det är nödvändigt

Miksi esteettömyys on tärkeää?

Varför är tillgänglighet viktigt?

V A A S A .
V A S A .

Esteettömyyden tärkeys

- Ihmisten toimintakyvyt vaihtelevat yksilöllisesti (mm. iästä riippuen), joten esteettömyys vaatii monien erilaisten asioiden huomioimista
- **Esteettömyys** parantaa ihmisten itsenäisyyttä ja **yhdenvertaisia mahdollisuuksia** toimia ja olla **osallisena** yhteiskunnassa
  - *Mahdollistaa* mm. koulunkäynnin, opiskelun, työssäkäynnin, palvelujen käytön, harrastamisen, kulttuuri- ja vapaa-ajan aktiviteetteihin osallistumisen, yhteiskunnallisen vaikuttamisen, perhe-elämän ja **itsenäisen kotona asumisen**
  - *Helpottaa* kaikkien elämää, vauvasta vaariin – joidenkin kannalta aivan välttämätöntä!

⇒ Kohtuullisten (esteettömyys)mukautusten tekemättä jättäminen on *syrjintää*

Vikten av tillgänglighet

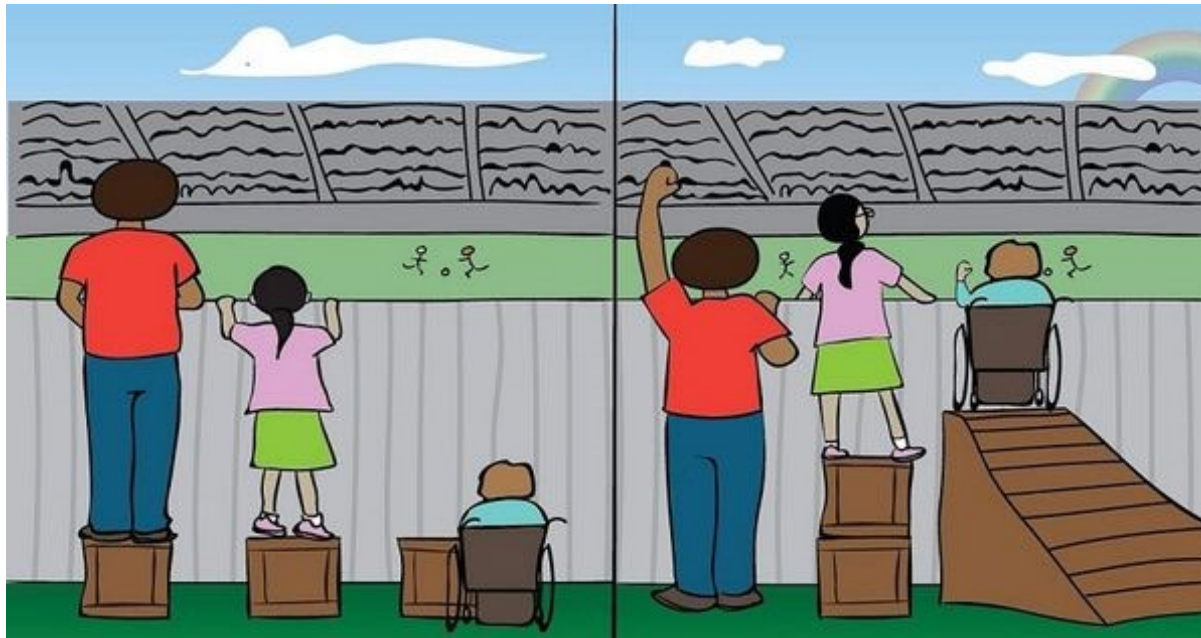
- Människors funktionsförmåga varierar individuellt (bl.a. beroende på ålder) så tillgänglighet förutsätter att många olika faktorer beaktas
- **Tillgänglighet** ökar människors självständighet och **jämlika möjligheter** att fungera och vara **delaktiga** i samhället
  - *Möjliggör* bl.a. skolgång, studier, arbete, användning av tjänster, hobbyverksamhet, deltagande i kultur- och fritidsaktiviteter, samhällspåverkan, familjeliv och **självständigt boende hemma**
  - *Underlättar* livet för alla oavsett ålder – och för en del är det alldeles nödvändigt!

⇒ Försummande av rimliga (tillgänglighets)anpassningar är *diskriminering*

V Λ Λ S Λ .
V Λ S Λ .

Esteettömyyden tärkeys

- **Kaikki hyötyvät esteettömydestä** esim. ikääntymisen myötä ja/tai jos oma tai läheisen toimintakyky milloin tahansa muuttuu
- **Esteettömyys edistää osallisuutta ja yhdenvertaisuutta**, sekä ihmisoikeuksien toteutumista, ja se vähentää syrjintää ja syrjäytymistä
  - YK:n vammaissopimus, Yhdenvertaisuuslaki
- Yhdenvertaisuus ei ole tasapäistämistä, vaan yksilöllisten tarpeiden huomioimista ja yhdenvertaisten mahdollisuuksien luomista

Vikten av tillgänglighet

10

- **Alla gynnas av tillgänglighet** t.ex. genom åldrande och/eller om den egna eller en närståendes funktionsförmåga ändras när som helst
- **Tillgänglighet främjar delaktighet och jämlikhet** samt tryggar av mänskliga rättigheter och minskar diskriminering och marginalisering
  - FN-konventionen, Diskrimineringslagen
- Jämlikhet är inte att alla stöps i samma form, utan att individuella behov beaktas och jämlika möjligheter skapas

V A S A .
V A S A .

**Miten esteettömyyttä
voidaan edistää?**

**Hur kan tillgänglighet
främjas?**

V A S A .
V A S A .

Esteettömyyden edistäminen

- Ympäristö ja rakennukset, sekä tuotteet ja palvelut *suunnitellaan* alusta asti sellaisiksi, että ne ovat toimivia käyttää ja myös turvallisia, terveellisiä ja viihtyisiä *kaikille* yhteiskunnan jäsenille
- Niitä myös hoidetaan, korjataan ja ylläpidetään niin, että ne ovat hyviä käyttää *kaikille* yhteiskunnan jäsenille
- Lainsäädännöllä, asenteilla, tietoisuudella ja resursseilla on ratkaiseva merkitys
- Esteettömyyden huomioiminen ja edistäminen on **osa kestävästä kehitystä ja investointi tulevaisuuteen**, sillä väestömme ikääntyy ja sitä voi tarvita kuka tahansa milloin tahansa

Främjande av tillgänglighet

12

- Omgivningen och byggnaderna, samt varor och tjänster *planeras* från början så, att de kan fungera att använda, samt trygga och trevliga för *alla* medlemmar i samhället
- Dessa underhålls, repareras/restaureras och upprätthålls också så, att de är bra för *alla* att använda
- Lagstiftning, attityder, kunskap, medvetenhet och resurser har en avgörande betydelse
- Beaktande och främjande av tillgänglighet är en del av **hållbar utveckling och en investering i framtiden** för vår befolkning åldras och vem som helst kan när som helst behöva det

V A A S A .
V A S A .

Vaasan kaupungin hissiavustus

- Vaasan kaupunki avustaa taloyhtiöitä yhdessä valtion kanssa jälkiasennushissien rakentamisessa.
- Valtion avustus ARA:n kautta on enintään 35 % jälkiasennushissin rakentamiskustannuksista. Avustusta voi saada myös esteettömyyskorjauksiin, joilla mahdollistetaan esteetön pääsy asuinrakennukseen, asuntoihin ja yleistiloihin.
- Vaasan kaupungin avustus on enintään 10 % ARA:n hyväksymistä kustannuksista ja se myönnetään käytettävissä olevan määrärahan puitteissa sen jälkeen, kun ARA on myöntänyt hissiavustuksensa.
- Hissiavustuksella on jatkuva hakuaika ja tuki maksetaan vasta kun kaikki on valmista.
  - ⇒ Jälkiasennushissin rakentamiseen ja esteettömyyskorjauksiin on mahdollisuus saada avustusta yhteensä jopa 45 %!

Vasa stads hissunderstöd

- Vasa stad stödjer husbolag tillsammans med staten ifråga om efterinstallationer av hissar.
- Statens understöd via ARA för efterinstallation av hiss är max. 35 % av byggnadskostnaderna. Understöd kan också fås för tillgänglighetsåtgärder så att man hinder fritt kan ta sig in i bostadshuset, bostäderna och gemensamma utrymmen.
- Vasa stads hissunderstöd är högst 10 % av de av ARA godkända kostnaderna och det beviljas inom ramen för tillbudsstående anslag när ARA har beviljat sitt hissunderstöd.
- Hissunderstödet ansökningstid är fortgående och understödet utbetalas först när allt är klart
  - ⇒ **Sammanlagt kan man få upp till 45 % i understöd för efterinstallation av hiss!**

V A A S A .
V A S A .

Vaasan kaupungin esteettömyysavustus

- Vaasan kaupunki voi myöntää esteettömyysavustusta (ARA-avustuksesta riippumatta) erilaisten liikkumisesteiden poistamiseen
- Avustettavia toimenpiteitä voivat olla esim.:
  - luiskien tai kynnysluisien rakentaminen
  - kynnyskorkeuksien madaltaminen
  - oviaukkojen leventäminen
  - kaiteiden asentaminen
  - ulko-ovien automatisointi
  - valaistuksen parantamiseen
  - olemassa olevan hissiyhteyden parantaminen
  - esteettömyystoimenpiteisiin yhteisissä tiloissa ml. sauna- ja wc-tilat, pesutupa, autotalli, roskakatos ym.
- **Esteettömyysavustus voi olla 30 % hankkeen hyväksytyistä kokonaiskustannuksista tai nykyään enintään 5 000 €**
  - Poikkeustapauksissa, jos kulut > 40 000 € ja toimenpiteet laajoja -> 10 000 € avustus

Vasa stads tillgänglighetsunderstöd

- Vasa stad kan bevilja tillgänglighetsunderstöd (oberoende av ARA-understöd) för undanröjande av olika rörelsehinder
- Understöd kan beviljas för bl.a.:
  - byggande av ramper/tröskelramper
  - sänkning av trösklar
  - breddning av dörröppningar
  - installation av räcken
  - automatisering av ytterdörrar
  - förbättring av belysning
  - förbättring befintlig hissförbindelse
  - tillgänglighetsåtgärder i gemensamma utrymmen såsom bastu- och wc-utrymmen, tvättstuga, garage, sopskjul mm.
- **Tillgänglighetsunderstödet kan uppgå till högst 30 % av projektets godkända totalkostnader eller numera upp till 5 000 €**
  - Undantag om kostnaderna > 40 000 € och omfattande åtgärder -> understöd 10 000 €

Tietoa hissi- ja esteettömyysavustuksista

- Avustuksia myönnettäessä kiinnitetään huomiota tilojen **kokonaisesteettömyyteen**
- Suunnitteluvaiheesta lähtien on hyvä olla yhteydessä kaupungin **asumispalveluihin ja esteettömyyskoordinaattoriin**
- Hissi- ja esteettömyysavustuksilla on jatkuva hakuaika
- Kaupungin tuki maksetaan vasta kun kaikki on valmista yhdessä (tai useammassa) erässä
- Tietoa Vaasan kaupungin avustuksista mm. hakuohjeet, sekä haku- ja maksatuslomakkeet:
  - Vaasan hissiavustus: <https://www.vaasa.fi/tietoa-vaasasta-ja-seudusta/ota-yhteytta/avustukset/hissiavustus/>
  - Vaasan esteettömyysavustus: <https://www.vaasa.fi/tietoa-vaasasta-ja-seudusta/ota-yhteytta/avustukset/esteettomyysavustus/>

Information om hiss- och tillgänglighetsunderstöd

- Vid beviljandet av understöd beaktas lokalernas **tillgänglighet i dess helhet**
- Redan fr.o.m. planeringsskedet är det bra att vara i kontakt med stadens **boendeservice och tillgänglighetskoordinator**
- Ansökningstiden för hiss- och tillgänglighetsunderstöden är fortgående
- Stadens understöd utbetalas först när allt är färdigt i en (eller flera) omgång(ar)
- Info om Vasa stads understöd bl.a. anvisningar, ansöknings- och utbetalningsblanketter:
  - Vasas hissunderstöd: <https://www.vaasa.fi/sv/info-om-vasa-och-regionen/ta-kontakt-vasa-stad/understod/hissunderstod/>
  - Vasas tillgänglighetsunderstöd: <https://www.vaasa.fi/sv/info-om-vasa-och-regionen/ta-kontakt-vasa-stad/understod/tillganglighetsunderstod/>

Esimerkkejä Vaasaan rakennetuista jälkiasennushisseistä

Exempel på efterinstallerade hissar i Vasa

	Kokonaisrakennus kustannukset	Kaupungin avustus	ARAn avustus	Hissien lukumäärä
Esimerkki A	205 301 €	20 530€	92 386 €	1
Esimerkki B	710 406€	75 128 €	319 683 € + lisäavustus 18 395 €	2
Esimerkki C	275 108 €	27 114 €	122 011€	1

- Huom! ARAn hissiavustus aikaisemmin 45 % -> nyt 35 %
- Vaasalaisiin taloyhtiöihin on saatu noin 5 miljoonaa € ARAn hissiavustuksia viimeisen 20 vuoden aikana
- Obs! ARAs hissunderstöd tidigare 45 % -> nu 35 %
- Husbolag i Vasa har fått ca 5 miljoner € i hissunderstöd under de senaste 20 åren

**Esteettömyystoimenpiteitä
ja neuvoja yksilöille**

**Tillgänglighetsåtgärder
och råd för individer**

V A A S A .
V A S A .

Vammaispalveluiden rooli

- Hyvinvointialueen vammaispalvelu voi myöntää asunnonmuutostöitä vammaisen henkilön asuntoon.
  - Näihin voi kuulua myös pienempiä toimenpiteitä esim. esteettömän kulun mahdollistamiseksi asuintaloon.
- ⇒ Taloyhtiöllä on mainio tilaisuus saada kaikkia hyödyntävää esteettömyyttä parannettua

Funktionshindersservicens roll ¹⁸

- Välfärdsområdets funktionshindersservice kan bevilja omändringsarbeten i en funktionshindrad persons bostad.
  - I dessa kan också ingå mindre åtgärder t.ex. för att möjliggöra en tillgänglig ingång till bostadshuset.
- ⇒ Husbolaget har en ypperlig chans att förbättra tillgängligheten för alla

V A S A .
V A S A .

Neuvoa ja avustusta

- ARA:n kautta jatkuvalla haulla haettavissa avustusta ikääntyneiden ja vammaisten henkilöiden asuntojen korjaamiseen:
  - Yli 65 –vuotias hakija tai ruokakunnan jäsen, huomioidaan tulo- ja varallisuusrajat
  - Avustus max. 50-70 % hyväksytyistä kustannuksista

⇒ Neuvoa antaa mm. Vanhustyön keskusliitto

⇒ Vaasan kaupungin **asumisneuvojat** ovat kaikkien kaupunkilaisten käytettävissä asumiseen liittyvissä asioissa, esim. ikääntymisen tuomien tarpeiden ennakoinnissa, elämäntilanteen muuttuessa tai vuokranmaksuvaikeuksissa ym.

- <https://www.vaasa.fi/asu-ja-ela/asuminen-ja-rakentaminen/asuminen/asumisneuvonta/>

Råd och bidrag

- Via ARA kan man med fortgående ansökning söka om bidrag för reparationer av äldre och funktionshindrade personers bostäder:
  - Sökanden eller en i hushållet över 65 år, inkomst- och förmögenhetsgränser beaktas
  - Bidraget max. 50-70 % av de godkända kostnaderna

⇒ Råd fås bl.a. via Centralförbundet för de gamlas väl

⇒ Vasa stads **boenderådgivare** bistår alla i staden i frågor som gäller boende, t.ex. i att förutse behov kopplade till åldrande, vid förändrad livssituation eller vid hyresbetalningssvårigheter mm.

- <https://www.vaasa.fi/sv/bo-och-lev/boende-och-byggande/boende/boenderadgivning/>

KYSYMYKSIÄ / KOMMENTTEJA?
FRÅGOR / KOMMENTARER?

V A S A .
V A S A .

KIITOS • TACK

OTA YHTEYTTÄ • TA KONTAKT: elisabeth.hastbacka@vaasa.fi

V A A S A .
V A S A .